

یازدهمی طلا هم در بازار داخلی و هم جهانی طی دو سال گذشته نسبت به سایر دارایی‌های مالی بیشتر بوده و منابع را به سمت خودش جذب کرده است. هراونس طلا در بازارهای جهانی در ابتدای سال میلادی ۲۰۲۵ (۱۲ دی ۱۴۰۳) حدود ۲۶۶۰ دلار مورد معامله قرار می‌گرفت که با گذشت بیش از ۹ ماه، دیروز به حدود ۴۰۱۸ دلار رسیده؛ یعنی افزایشی (یازدهمی) ۵۱ درصدی داشته است. طلا در سال ۲۰۲۳ نیز یازدهمی حدود ۳۵ درصدی را ثبت کرد.

قیمت هر گرم طلای ۱۸ عیار در بازار داخل نیز ۱۲ دی سال گذشته پنج میلیون و ۱۹۵ هزار تومان بود که روز گذشته با افزایش ۱۰۸ درصدی به محدوده ۱۰ میلیون و ۸۴۹ هزار تومان رسیده؛ البته رشد قیمت ارز در ایران نیز در افزایش قیمت طلا اثرگذار است؛ به همین دلیل یازدهمی طلا در داخل دو برابر بازارهای جهانی ثبت شده است.

طلا در واقع به‌عنوان پناهگاه امن سرمایه، یکی از ابزارهای سرمایه‌گذاری و حفظ ارزش دارایی محسوب می‌شود؛ یعنی به‌عنوان دارایی ضدتورمی عمل می‌کند. حالا با توجه به رشد قیمت جهانی آن و این‌که در بازار داخل بیشترین یازدهمی را نسبت به سایر دارایی‌های مالی، نصیب سرمایه‌گذاران کرده، مورد توجه ویژه‌تر قرار گرفته و اشخاص از هر فرصتی برای حفظ ارزش دارایی خود و تبدیل آن به طلا استفاده می‌کنند. بااین‌حال طی دو سال گذشته در کنار معاملات و سرمایه‌گذاری سنتی در بازار طلا، شاهد فعالیت بازار آنلاین طلا (معاملات برخط طلا) در ایران هستیم که طی یک سال گذشته و به‌خصوص از مرداد سال گذشته تاکنون رشد چشمگیری داشته و به محلی جذاب برای سرمایه‌گذاری خرد و گردش نقدینگی تبدیل شده است. مرداد با ارسال یک شرکت از وزارت صنعت، معدن و تجارت مجوز فعالیت برای معاملات برخط طلا گرفته و به‌صورت رسمی نخستین سامانه آنلاین خرید، فروش و انبارداری طلا راه‌اندازی شد.

رشد قارچ‌گونه

افزایش قیمت‌ها، گسترش تجارت آنلاین و ورود گسترده کاربران و استقبال مردم به سرمایه‌گذاری خرد (بستری برای خریدهای خرد طلا با مبالغ اندک) باعث شد سایت‌ها و پلتفرم‌های فروش آنلاین طلا در کشور به صورت قارچ‌گونه رشد کنند؛ به‌طوری‌که افراد می‌توانستند حتی به میزان ۱۰۰ هزار تومان، طلا خریداری کرده و در کیف پول خود نگهداری کنند و زمانی‌که به میزان و حجم مشخصی رسید، معادل فیزیکی آن را دریافت نمایند یا به معامله و فروش آن در بستر همان پلتفرها بپردازند. این موضوع یک نگرانی را ایجاد کرد و آن «خالی‌فروشی طلا» بود. حتی این‌روزها به‌ر سایت و اپلیکیشن‌که مراجعه می‌کنید یا حتی در بیلبوردهای سطح شهر، تبلیغات معاملات آنلاین طلا با شعارهای مختلف دیده می‌شود که در تلاش هستند تا سرمایه و نقدینگی مردم را جذب کنند. با این‌حال عده‌ای از این شرایط سوءاستفاده می‌کنند تا باب خالی‌فروشی را مجدداً راه بیندازند. مردم هم نمی‌دانند کدام یک از این سایت‌ها و پلتفرم‌ها مورد اعتماد است تا با خیال راحت در آن خرید و فروش کنند، با این‌حال نهادهای مسئول و سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران در این عرصه باید مراقب باشند تا مردم از این معاملات آنلاین آسیب و زیان نبینند، زیرا هنوز ماجرای سکه نامن از ذهن‌ها پاک نشده که سال ۱۳۹۵ فعالیت خود را در زمینه معاملات سکه و طلای آب شده آغاز و سرمایه بسیاری از مردم را جذب کرد اما از شهریور ۱۳۹۷ دیگر پاسخگوی مردم و سرمایه‌گذاران خود نبود.

بازاری میان نوآوری و نظارت

با این‌حال بازار خرید و فروش آنلاین طلا با گسترش معاملات دیجیتال و رشد پلتفرم‌های مالی در کشور، طی یک سال گذشته به یکی از پرچالش‌ترین حوزه‌های اقتصادی تبدیل شده؛ به‌طوری‌که پلتفرم‌های فروش برخط طلا با شعارهایی مانند سرمایه‌گذاری آسان و خرید وفروش ۲۴ ساعته، خرید بدون اجرت

براساس تازه‌ترین آمار گمرک ایران، در شش‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴ حدود ۲۵ هزار دستگاه خودرو به‌ارزش تقریبی ۵۰۰ میلیون دلار از گمرکات کشور ترخیص شده است. مقایسه این ارقام با دوره مشابه سال گذشته نشان می‌دهد که واردات خودرو روند صعودی داشته است؛ به‌طوری‌که در پنج‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴، حدود ۱۹ هزار و ۵۸۶ دستگاه خودرو به

واردات ۲۵ هزار خودرو در ۶ ماه

فروش آنلاین طلا زیر ذره‌بین پلتفرم‌های فروش آنلاین طلا باید ۴ شرط بانک مرکزی را برای فعالیت رعایت کنند

و تحویل فوری با نگهداری امن، بخش بزرگی از نقدینگی خرد را جذب کرده‌اند اما همزمان، گزارش‌های متعددی از خالی‌فروشی یا فروش بدون پشتوانه فیزیکی طلا منتشر شد؛ یعنی پلتفرم‌هایی که طلا را فقط روی کاغذ می‌فروختند، بدون آن‌که موجودی واقعی داشته باشند. این موضوع سبب ورود بانک مرکزی، اتحادیه‌ها و وزارت اقتصاد و وزارت صنعت، معدن و تجارت شد تا معاملات آن در مسیر تعیین چارچوب قانونی قرار بگیرد.

۴ شرط برای معاملات آنلاین طلا

بانک مرکزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت در ماه‌های اخیر با همکاری اتحادیه طلا و جواهر، چارچوب فعالیت پلتفرم‌های طلا را تدوین کرده‌اند. براساس این ضوابط، پلتفرم‌های فروش طلا برای فعالیت باید سه مجوز رسمی از وزارت صنعت، معدن و تجارت، اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی و اتحادیه طلا و جواهر دریافت کند. همچنین موظف شده‌اند معادل فیزیکی طلای فروخته‌شده را در محل امن (مانند بانک کارگشایی یا خزانه رسمی) نگهداری کنند تا هر واحد طلایی که به نام مشتری ثبت می‌شود، پشتوانه واقعی داشته باشد.

راه‌اندازی سامانه نظارت برخط معاملات طلا

اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی کشور با همکاری وزارت صمت نیز از راه‌اندازی سامانه نظارت برخط معاملات طلا خبر داده بود که در این سامانه، هر خرید و فروش با کد رهگیری یکتا

برش

پیشگیری از تکرار ماجرای موسسات مالی غیرمجاز

طلا در شرایطی که نقدینگی سرگردان به دنبال پناهگاه امن است، همچنان یکی از گزینه‌های اصلی محسوب می‌شود. با گسترش تجارت دیجیتال و افزایش تقاضا برای سرمایه‌گذاری‌های خرد، بازار آنلاین طلا به یکی از جذاب‌ترین و در عین حال پرریسک‌ترین بخش‌های اقتصاد ایران تبدیل شده است.

کارشناسان می‌گویند پلتفرم‌های طلا اگر بدون نظارت گسترش پیدا کنند، می‌توانند همان نقشی را بازی کنند که موسسات مالی غیرمجاز در دهه ۹۰ داشتند؛ رشد سریع، وعده‌های

ارزش ۴۳۲ میلیون دلار وارد کشور شده، در حالی‌که در پنج‌ماهه نخست سال ۱۴۰۳ این رقم تنها ۱۵ هزار و ۵۰۴ دستگاه با ارزش ۳۱۷ میلیون دلار بود.

در شش‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴ حدود ۲۵ هزار دستگاه خودرو به ارزش تقریبی ۵۰۰ میلیون دلار از گمرکات کشور ترخیص شده است. به این ترتیب، میزان واردات خودرو در شش‌ماهه سال جاری نسبت به پنج‌ماهه

ثبت و کنترل عیار و اصالت طلا قابل پیگیری است؛ همچنین موجودی انبارها و تحویل فیزیکی طلا زیرنظر نهادهای نظارتی کنترل می‌شود. هدف از این اقدام، جلوگیری از صدور فاکتورهای غیرواقعی و اطمینان از آن است که طلای مشتری واقعا وجود دارد. سامانه نظارتی برخط پلتفرم‌های آنلاین طلا با هدف پایش لحظه‌ای تراکنش‌ها، فرآیند تأمین و تحویل طلا و مقابله با تخلفاتی نظیر خالی‌فروشی، پولشویی و فرار مالیاتی اواخر خرداد سال جاری رونمایی و فعالیت رسمی آن از اوایل تیر ۱۴۰۴ آغاز شده که قرار بود در فاز نخست، پلتفرم‌های دارای مجوز و با حجم تراکنش بالا را تحت پوشش قرار دهد. این سامانه طراحی‌شده تا مزایایی چون جلوگیری از خالی‌فروشی، تضمین تحویل به‌موقع طلا، کنترل عیار و اصالت طلا و افزایش اعتماد عمومی را به همراه داشته باشد.

رضالفت‌نسب، رئیس اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی، درخصوص این سامانه گفته بود: این سامانه میزان ذخایر واقعی طلا را با فروش روزانه پلتفرم‌ها تطبیق می‌دهد و امکان نظارت جامع بر فعالیت‌های این سکوها را فراهم می‌کند. هر تراکنش در این سامانه با یک کد رهگیری یکتا همراه است که

مشابه ساختار بلاکچین عمل می‌کند و کاربران می‌توانند عیار طلای خریداری‌شده را استعلام کنند.

اجرای کامل مقررات جدید، هزینه قابل توجهی برای کسب‌وکارهای فعال ایجاد می‌کند، به طوری که نگهداری طلای فیزیکی، اجاره خزانه امن، بیمه، و گزارش‌دهی دوره‌ای

جذاب و در نهایت ورشکستگی و زیان مردم؛ بنابراین باید مرز میان پلتفرم فروش طلا و مؤسسه سرمایه‌گذاری روشن باشد و این کسب‌وکارها صرفا واسطه معاملات باشند، نه جمع‌کننده سپرده‌های مردمی. با این حال نبود شفافیت، فعالیت پلتفرم‌های غیرمجاز و پدیده خالی‌فروشی سبب شد تا چارچوب‌های نظارتی جدید تدوین شود. اگر چارچوب معاملات آنلاین طلا به‌درستی طراحی نشود، ممکن است این بازار به محلی برای انتقال سریع نقدینگی و افزایش نوسانات قیمتی (سفته‌بازی) تبدیل شود؛ بنابراین سیاست‌گذاران باید این بازار را در ارتباط با سایر بازارها مدیریت کنند و حتی نظارت‌ها نباید مقطعی باشد. فروش آنلاین طلا فرصتی برای توسعه اقتصاد دیجیتال است که اگر قانونمند شود، می‌تواند به ابزاری برای جذب سرمایه‌های خرد و کاهش واسطه‌گری سنتی تبدیل شود.

سال جاری از نظر تعداد بیش از ۳۰ و از نظر ارزش حدود ۲۷ درصد رشد نشان می‌دهد.

براساس اعلام منابع گمرکی، هم‌اکنون ترخیص خودرو از ۲۵ گمرک اجرایی کشور انجام می‌شود و روند ورود خودروهای جدید به بازار در ماه‌های آینده نیز تابع سیاست‌های ارزی و تصمیمات وزارت صمت درخصوص ثبت سفارش و تخصیص ارز خواهد بود.

به ورود جدی کرده است. بر همین اساس محمد کشتی‌آرای، عضو هیات‌رئیسه کمیسیون تخصصی طلا و جواهر اتاق اصناف ایران چند روز پیش اعلام کرد؛ در یک سال گذشته، بیش از ۵۰۰ پلتفرم و وبسایت فعال در زمینه خرید و فروش طلای آب‌شده در فضای مجازی شناسایی شده‌اند که به‌اصطلاح به «خالی‌فروشی» طلا می‌پردازتند؛ یعنی از مردم وجه دریافت می‌کردند، در حالی‌که هیچ‌گونه طلای واقعی یا پشتوانه‌ای (بانک ذخیره طلا) برای فروش در اختیار نداشتند. فعالیت این سامانه‌ها متوقف شد و در حال حاضر، به جز چند مورد استثنایی، هیچ مجوز رسمی برای فروش آنلاین طلا صادر نشده است.

وی افزود؛ واحدهای صنفی دارای مجوز کسب، مجازند در فضای مجازی به تبلیغ و خرید و فروش طلا بپردازند اما افرادی که در بستر پلتفرم‌ها فعالیت کرده و به‌صورت مستقیم اقدام به فروش طلای آب‌شده یا شمش می‌کنند، باید به میزان فروش خود دارای پشتوانه فیزیکی طلا باشند.

این فعال حوزه طلا تأکید کرد: بانک مرکزی اعلام کرد که پلتفرم‌ها برای این‌که بتوانند هر میزان و هرگونه طلا به فروش برسانند، باید به میزان معادل طلایی که قصد فروش آن را به صورت آنلاین دارند، در بانک سپرده کرده و در سامانه تجارت آن را ثبت کنند. کشتی‌آرای تصریح کرد: براساس قانون، تنها پلتفرم‌هایی مجاز به فروش آنلاین طلا هستند که چهار شرط اصلی یعنی دریافت مجوز از وزارت صمت، اخذ مجوز از اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی، دریافت مجوز از اتحادیه طلا و جواهر و نگهداری معادل فیزیکی طلای فروخته‌شده به‌صورت ذخیره در بانک (بانک کارگشایی) را رعایت کنند.

الزامات قانونی برای پلتفرم‌های فروش برخط طلا

بانک مرکزی تأکید کرد که خرید و فروش طلا نباید به پوششی برای جذب سپرده، پولشویی یا خروج سرمایه از کشور تبدیل شود. به گفته کارشناسان، در برخی موارد دیده شده که برخی پلتفرم‌ها مانند یک بانک کوچک عمل می‌کنند به طوری که وجوه افراد را جذب و از آن در بازارهای دیگر استفاده می‌کردند. محمدرضا فرزین، رئیس‌کل بانک مرکزی نیز روز گذشته در دیدار با فعالان عرصه اقتصاد دیجیتال و فین‌تک‌ها، تأکید کرد: فعالیت در چارچوب قانون، الزام به رعایت قوانین پولشویی، سوداگری و مقابله با خروج سرمایه و انحصار جزو خواسته‌های اصلی بانک مرکزی در حوزه فعالیت اقتصاد دیجیتال و فین‌تک است.

وی خط قرمز دیگر بانک مرکزی برای فعالان این حوزه را خروج سرمایه از کشور عنوان و تصریح کرد: این محدودیت در تمامی کشورها حاکم است و نگرانی از خروج سرمایه نگرانی ذاتی تمامی بانک‌های مرکزی است. هدف بانک مرکزی، محدود کردن فالیات فین‌تک‌ها نیست و این اقدام جزواصول حرفه‌ای تنظیم‌گری محسوب می‌شود.

فرزین درخصوص فعالیت پلتفرم‌های فروش آنلاین طلا گفت: این پلتفرم‌ها نباید کارکرد سپرده‌پذیری مبتنی بر طلا داشته باشند بلکه باید معامله کنند. همچنین باید میزان طلایی را که می‌فروشند در اختیار داشته باشند نه آن‌که ابتدا بفروشند بعد آن را بخرند؛ این رویکرد هم اشکال شرعی و هم اشکال قانونی دارد. رئیس‌کل بانک مرکزی افزود؛ باید تکلیف منابع مالی جذب‌شده از سوی پلتفرم‌های طلا در یک بانک مشخص باشد تا در صورت ورشکستگی یا متواری شدن گردانندگان پلتفرم، پول مردم محفوظ باشد. ضمن این‌که شفافیت در عملیات تسویه پلتفرم‌ها از دیگر موارد مورد تأکید بانک مرکزی است.

وی با اشاره به درخواست فعالان پلتفرم طلا برای فعالیت ۲۴ ساعته در تمامی ایام هفته، تأکید کرد: این حوزه نیز باید مانند تمامی بازارها آغاز و پایان مشخصی داشته باشد و برای چنین درخواستی باید کار کارشناسی صورت گیرد. فرزین اعتماد را مهم‌ترین سرمایه فعالان حوزه مالی نژده‌مردم عنوان کرد و گفت: تمامی سختگیری‌های بانک مرکزی برای حفظ این سرمایه‌هاست.

باعث می‌شود که مالیات پول زور و هزینه اجباری به‌شمار نیاید و نوعی سرمایه‌گذاری جمعی برای بهبود کیفیت زندگی فردی و اجتماعی تلقی شود. نشان دارکردن مالیات به‌نوعی شبیه بودجه‌ریزی مشارکتی عمل می‌کند؛ به‌این معنا که مردم نقشی در تصمیم‌گیری درباره منابع عمومی پیدا می‌کنند.

این مشارکت به‌نوبه خود به درک حس مالکیت اجتماعی منجر می‌شود زیرا مردم خود را شریک توسعه کشور می‌بینند و نه صرفاً تماشاگر منفعل. کلیت این فرآیند در نهایت به تقویت سرمایه اجتماعی منجر می‌شود، زیرا اعتماد مردم به دولت، نهاده‌ها و حتی همدیگر افزایش پیدا می‌کند. صالحی درخصوص دیگر نتایج مشارکت مردم در تعیین نحوه تخصیص مالیات‌ها گفت: «مشارکت مردم در فرجام پرداخت مالیات‌ها سبب می‌شود در سایر عرصه‌های اجتماعی مانند فعالیت‌های مدنی یا داوطلبانه نیز حضور بیشتری داشته باشند.»

شیوه‌های مشارکت مردم در انتخاب نحوه تخصیص مالیات

صالحی در پاسخ به این سؤال که مردم به چه شیوه‌هایی

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با «جام‌جم» مطرح کرد:

نقش مالیات در تقویت سرمایه اجتماعی

برطرف کرده، با خودشان می‌گویند این بیمارستان با پول من و همشهری‌هایم ساخته شده. درنتیجه با افزایش تمکین مالیاتی و به‌تبع آن، کاهش فرار مالیاتی، منابع پایدارتر و مطمئن‌تری برای دولت فراهم می‌شود.

تقویت سرمایه اجتماعی و افزایش رفاه عمومی

صالحی ادامه داد: وقتی مردم مطمئن باشند مالیاتی که پرداخت می‌کنند، صرف حوزه‌های ملموس مثل آموزش، بهداشت، خدمات اجتماعی یا محیط‌زیست می‌شود، حس اعتماد و رضایت پیدا می‌کنند. این احساس اطمینان و رضایت

از مهم‌ترین اهداف طرح

نشان‌دارکردن مالیات‌ها که مورخ ۱۰ تیر ۱۴۰۳ توسط هیات وزیران تصویب شده، افزایش تمکین

مالیاتی است؛ سر باز زدن مردم و مدویان مالیاتی از پرداخت مالیات و آزمون‌د راه‌های متعدد برای فرار مالیاتی، همواره یکی از مهم‌ترین دشواری‌های دولت در ساختار مالی و مالیاتی کشور بوده است. مردم از آنجا که حق انتخابی برای تخصیص مالیات‌های خود نداشتند، انگیزه‌شان برای پرداخت مالیات کاهش می‌یافت. اجرایی‌شدن طرح «نشان‌دارکردن مالیات‌ها» تا حد زیادی این مشکل و این بی‌بیلی را حل کرده و به افزایش تمکین مالیاتی کمک می‌کند.

حمیدرضا صالحی، عضو اتاق بازرگانی ایران و کارشناس حوزه صنعت در این باره به خبرنگار جام‌جم می‌گوید: تمکین مالیاتی یعنی شهروندان با میل و رغبت، مالیات‌های خود را به‌موقع و کامل پرداخت کنند، بی‌آن‌که اجبار یا تهدید قانونی در میان باشد. دررویه‌های پیشین و در بسیاری از موارد، مدویان با اکراه

امین محمودی
آگروه اقتصاد

گفت‌وگو